

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2CdoPr/8/2023
Identifikačné číslo spisu: 7217223680
Dátum vydania rozhodnutia: 29.04.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Mária Trubanová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:7217223680.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Márie Trubanovej, PhD. a členiek senátu JUDr. Viery Nevedelovej a JUDr. Aleny Adamcovej, v spore žalobcu R. Q., narodeného N., A., zast. advokátom JUDr. Petrom Harakálym, Košice, Mlynská 28, proti žalovanému Mitali, s. r. o., Streda nad Bodrogom, Záhradná 219/98, IČO: 46 256 539, zast. advokátom JUDr. Andrejom Molnárom, Kráľovský Chlmec, Majlátha 2518/14, o určenie miery zodpovednosti za škodu pri pracovnom úraze, vedenom na Mestskom súde Košice pod sp. zn. K2-11Cpr/2/2017, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 30. júna 2022 sp. zn. 5CoPr/12/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a .

Žalovaný má voči žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice II (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 2. augusta 2021 č. k. 11Cpr/2/2017-268 výrokom I. zamietol žalobu; výrokom II. nepriznal žalovanému náhradu trov konania; výrokom III. zaviazal štát nahradiť znalcovi znalečné v plnom rozsahu.

1.1. Právne posúdil vec podľa § 14, § 81 písm. a), b), c), § 195 ods. 1 a 2, § 196 ods. 1, 2 a 4 Zákonníka práce, odkázal aj na znenie § 3 CSP, § 8, § 11 ods. 4, § 15, § 149, § 150 ods. 1 a 2, § 151 ods. 1 a 2, § 152, § 319 Civilného sporového poriadku zák. č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) a na rozhodnutia vyšších súdnych autorít: rozsudok Najvyššieho súdu SR z 1. mája 2007 sp. zn. 2Cdo/65/2006 a uznesenie z 28. októbra 2013 sp. zn. 3Cdo/159/2011.

1.2. Konštatoval, že z medzi stranami sporu nespornej skutočnosti, keď dňa 28. decembra 2016 pri plnení pracovných úloh žalobca išiel vykonať odpis známkov na dobytku na základe predchádzajúceho telefonického pokynu zamestnávateľa (p. W. R.), u žalobcu došlo k úraze - napadnutiu býkom v priestoroch maštale žalovaného, následkom čoho žalobca utrpel rozsiahle poškodenie zdravia, súd prvej inštancie vyvodil, že sa jedná o pracovný úraz v zmysle § 195 ods. 2 Zákonníka práce.

1.3. Vychádzajúc zo zistenia, že: a) žalobca bol žalovaným poučený o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci v chove hovädzieho dobytku, vrátane bodu 18. Pravidiel bezpečnosti pri práci v chove hovädzieho dobytku, podľa ktorého k plemenným býkom nemôžu pristupovať osoby, ktoré požíli alkoholické nápoje, b) v čase vzniku úrazu žalobca pri vstupe do priestoru s hovädzím dobytkom nebol prezlečený v

pracovnom odevu, c) z tvrdenia žalobcu, že požil jeden a pol litra vodky a že býk, ktorého familiárne oslovoval Maťo, žalobcu nespoznal a pri náhlom pohybe jeho ruky naň zaútočil, mohlo spôsobiť aj to, že žalobca nemal na sebe pracovný odev, ako i vychádzajúc zo záverov znaleckého posudku č. 13/2020 znalca MUDr. Borisa Bodnára, MBA, že žalobca bol v čase vzniku pracovného úrazu pod vplyvom alkoholu v stave opitosti v hodnotovom vyjadrení 0,92 promile, a teda v množstve, pri ktorom dochádza k poruchám pozornosti, predĺženiu reakčného času, zhoršeniu vizuálno-motorických schopností, zhoršeniu úsudkových schopností, k celkovej dizinhibícii, preceňovaniu vlastných schopností, dospel súd prvej inštancie k záveru, že žalovaný preukázal naplnenie liberačného dôvodu v zmysle § 196 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce, lebo jedinou príčinou, v dôsledku ktorej došlo k napadnutiu býkom a rozsiahlemu poškodeniu zdravia žalobcu, bolo požitie alkoholických nápojov žalobcom v takej miere, že u žalobcu boli zhoršené viaceré vizuálno-motorické schopnosti, úsudkové schopnosti, a preto žalobu zamietol.

1.4. Súd pritom ako nepreukázané vyhodnotil tvrdenie žalobcu, že k úrazu žalobcu došlo v dôsledku nesprávneho osvetlenia priestorov maštale žalovaného. Zo zistenia, že dňa 28. decembra 2016 sa sám žalobca rozhodol požiť alkoholické nápoje a nebola to osoba zamestnávateľa, ktorá by mu tento alkohol v daný deň zabezpečila, ako irelevantné súd vyhodnotil tvrdenie žalobcu o tom, že alkohol nosil žalobcovi na pracovisko sám žalovaný.

1.5. O trovách konania súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP a aplikujúc § 257 CSP.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj ako „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 30. júna 2022 č. k. 5CoPr/12/2021-297 rozsudok okresného súdu vo výroku I. a II. potvrdil ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP a stranám sporu náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, pričom sa stotožnil so správnymi skutkovými zisteniami a právnymi závermi súdu prvej inštancie, ako aj odôvodnením rozsudku okresného súdu, na ktoré odkázal (§ 387 ods. 2 CSP).

2.1. Na zdôraznenie správnosti rozsudku okresného súdu a k odvolacím námietkam žalobcu odvolací súd uviedol, že okresný súd správne uzavrel, že dňa 28. decembra 2016 došlo k pracovnému úrazu žalobcu v zmysle jeho definičných znakov podľa § 195 ods. 2 Zákonníka práce. Žalovaný zamestnávateľ, dožadujúci sa aplikácie § 196 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce, ak sa chce zbaviť zodpovednosti, musí dokázať, že zamestnanec si privodil pracovný úraz opitnosťou, že to bola jediná príčina vzniku škody, a že zamestnávateľ nemohol škodu zabrániť. Či opitnosť bola jedinou príčinou poškodenia zdravia, ako aj príčinná súvislosť, je otázkou posúdenia skutkového stavu. Odvolací súd pripomenul, že podstatou zistenia skutkového stavu veci je úsudok sudcu o tom, ktoré z rozhodných a sporných skutočností sú pravdivé, t. j. ktoré z nich bude považovať za preukázané poznatkami získanými vykonaním jednotlivých dôkazov. Nemožno preto priznať relevanciu polemike žalobcu v odvolaní, že súd mal uveriť dôkazom a tvrdeniam, ktoré predložil žalobca, resp. že súd mal hodnotiť vykonané dôkazy výlučne v zmysle požiadavky žalobcu, z ktorého výsluchu vyplynulo, že „takéto úkony robil spôsobom, akým to urobil aj pri vzniku pracovného úrazu“, a k napadnutiu žalobcu býkom došlo náhle bez toho, aby mohol na tento úkon akokoľvek reagovať.

2.2. Krajský súd ďalej uviedol, že ako opodstatnenú nie je možné vyhodnotiť odvolaciu námietku žalobcu založenú na strohom tvrdení, že žalobca dostal od žalovaného jasný príkaz odpísať číslo z uší býka, a to v situácii, ak z odôvodnenia rozsudku vyplýva žalobcom v odvolaní nespochybnené zistenie súdu z vyšetrovacieho spisu OR PZ v Trebišove, odbor poriadkovej polície, Obvodné oddelenie PZ Streda nad Bodrogom č. ČVS:ORP-783/SB-TV-2017, že bolo odmietnuté trestné stíhanie vo veci podozrenia z prečinu ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1 Trestného zákona, ku ktorému došlo dňa 28. decembra 2016, pretože žalobca ako poškodený aj napriek zákazu zo strany zamestnávateľa vykonával činnosť, ktorá mu bola zakázaná z dôvodu požitia alkoholických nápojov, čo sa javí ako hrubé porušenie pracovnej disciplíny, v dôsledku čoho bol žalobca napadnutý býkom a bolo mu takto spôsobené zranenie, z ktorého sa lieči aj v súčasnosti, ako i z tvrdenia manželky žalobcu pri výsluchu v označenom trestnom konaní, že zamestnávateľ pri telefonáte so žalobcom po hlase počul, že žalobca je opitý, a tak žalobcovi povedal, aby nikde nešiel, že pôjde na druhý deň, avšak žalobca zložil telefón a povedal, že ide do maštale v šatách ako bol, a to napriek naliehaniu manželky žalobcu (bod 20. odôvodnenia rozsudku).

2.3. Odvolací súd dospel k záveru, že žalobca nedôvodne tvrdí, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, nakoľko dôkazy hodnotil nesprávne. Žalobca neopodstatnene spochybňuje hodnotenie vykonaných dôkazov súdom prvej inštancie, pokiaľ v tomto

smere vo svojom odvolaní iba bez ďalšieho namieta, že v konaní nebola preukázaná príčinná súvislosť medzi požitím alkoholu u žalobcu a vznikom pracovného úrazu, predkladajúc pritom vlastné hodnotenie ním predložených, ako i ostatných dôkazov vykonaných v konaní na súde prvej inštancie, jedine s tvrdením, že jednoznačné preukázanie výlučnej príčinnej súvislosti požitia alkoholu so vznikom úrazového deja zo žiadneho z dôkazov nevyplýva, lebo narušenie psychického fungovania žalobcu a jeho reaktivity vplyvom alkoholu nevyvolalo vznik úrazového deja, ku ktorému by došlo bez ohľadu na požitie alkoholu zo strany žalobcu, odkazujúc pritom na závery znaleckého posudku č. 13/2020 znalca MUDr. Borisa Bodnára, MBA, podľa ktorého je zodpovednosť žalobcu za škodu čiastočná, že žalovaný nepreukázal, že vzniku škody nemohol zabrániť, a že súd sa naplnením tejto zákonnej podmienky nezaoberal. Z dôvodov rozsudku možno vyvodiť, že súd prvej inštancie tento vyhodnotil v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov, adekvátne pritom vychádzajúc z premisy, že príčinou škody môže byť len tá okolnosť, bez ktorej existencie by škodný následok nevznikol. Pritom nemusí ísť o príčinu jedinú, ale stačí, ak ide o jednu z príčin, ktorá sa podieľa na nepriaznivom následku, o ktorého odškodnenie ide, a to o príčinu podstatnú.

2.4. Odvolací súd uzavrel, že vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení odvolaním napadnutého rozhodnutia je súd koherentný, jeho rozhodnutie je konzistentné a jeho argumenty podporujú záver judikovaný vo výrokovvej časti rozhodnutia. V súlade s teóriou adekvátnosti kauzálneho nexu, v zmysle ktorej čo je predvídateľné pre konkrétny subjekt, musí byť predvídateľné i pre tzv. optimálneho pozorovateľa, podľa názoru odvolacieho súdu súd prvej inštancie správne usúdil, že právne relevantnou príčinou vzniku škody bola opitosť žalobcu (žalobcom v odvolaní nespochybnená), ktorý bezpochyby porušil svoje povinnosti, ktoré mu vyplývali z 26.1. z bodu 5 pracovnej zmluvy, 26.2. z bodu 6 Pravidiel bezpečnosti pri práci, 26.3. z bodu 18 Pravidiel bezpečnosti pri práci. Preto podľa názoru odvolacieho súdu prvoinštančnému súdu nemožno vytknúť, že by sa súd zistenými relevantnými (t. j. pre rozhodnutie vo veci významnými) skutočnosťami alebo tvrdenými námietkami žalobcu nezaoberal, alebo že by sa s nimi vysporiadal nedostatočným spôsobom.

2.5. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

3.1. Argumentoval, že jednou zo sporných otázok, od ktorých posúdenia záviselo rozhodnutie súdov, bola skutočnosť, či konateľ žalovaného dal bezprostredne pred vznikom pracovného úrazu príkaz žalobcovi aj napriek jeho stavu po požití alkoholických nápojov, vykonávať pracovný úkon odpísania čísla býka. V konaní boli vykonané dôkazy, z ktorých zistenia boli protichodné. Dovolateľ poukazuje na výsluch svedkov I. Q., C. Q. a uznesenie Okresného riaditeľstva PZ v Trebišove ČVS:ORP-783/SB-TV-2017 z 28. septembra 2017, uviedol, že okresný ani krajský súd nevyhodnotili rozpory vyplývajúce z jednotlivých dôkazov, resp. nevysvetlili, prečo uprednostnili dôkazy svedčiace v prospech žalovaného na úkor dôkazov svedčiacich v prospech žalobcu. Pri hodnotení dôkazov okresného a krajského súdu je i logický rozpor v ich záveroch. Okresný súd vychádza z toho, že v čase pracovného úrazu žalobca konal na základe opakovaného príkazu žalovaného, na základe čoho posúdil úraz ako pracovný. Na druhej strane krajský súd poukázal na dôkaz, podľa ktorého žalobca konal proti príkazu, či zákazu zamestnávateľa, čím napriek stotožneniu sa s dôvodmi rozhodnutia okresného súdu vlastne spochybňuje záver okresného súdu o tom, že daný úraz je pracovným úrazom.

3.2. Okresný, ani krajský súd nedali žalobcovi odpoveď na jeho podstatnú námietku, prečo požitie alkoholu zo strany žalobcu hodnotili ako výlučnú príčinu vzniku pracovného úrazu napriek tomu, že v znaleckom posudku č. 13/2020 sa po zohľadnení hladiny alkoholu v krvi žalobcu, určitej miery tolerancie alkoholu zo strany žalobcu a možného vplyvu požitia alkoholu na jeho schopnosti, konštatuje len čiastočný podiel vplyvu alkoholu na vznik samostatného úrazu žalobcu. Záver o výlučnej príčinnej súvislosti požitia alkoholu zo strany žalobcu a následného vzniku úrazu je tak v priamom rozpore so závermi znaleckého posudku, ktoré neboli v konaní spochybnené. Rovnako z vykonaného dokazovania žiadnym relevantným spôsobom nevyplývalo, že by k napadnutiu žalobcu býkom došlo práve v dôsledku jeho neprezlečeného odevu. Išlo o jediný skutkový záver, na ktorom okresný súd založil výlučnú príčinnú súvislosť. Súd tento skutkový záver vyslovil bez zjavného podkladu vo vykonanom dokazovaní. Naopak, okresný súd prijal záver, že nesprávne osvetlenie nemalo žiaden vplyv na vznik úrazu a žalobca nepreukázal, že priestory, v ktorých došlo k pracovnému úrazu, boli nesprávne osvetlené. Z výsluchu žalobcu a nepriamo aj z výsluchu svedka I. Q. vyplývalo, že práve tento spôsob

osvetlenia pri jeho náhlom zhasnutí znemožnil žalobcovi kontrolovať pohyb predmetného býka v ohrade a prípadne sa vyhnúť jeho náhlemu a neočakávanému napadnutiu. Je otázne, odkiaľ okresný súd dospel k záveru, že žalobca v dôsledku požitia alkoholu dlhšie vyhľadával zviera, z ktorého mal opísať číslo a práve v dôsledku toho došlo k zhasnutiu svetla. Pre takýto skutkový záver chýba akýkoľvek dôkazný podklad, ide o svojvoľný skutkový záver okresného súdu. Takýto postup súdu je arbitrárnym. Navyše, na námietky odvolací súd vo svojom rozhodnutí nereagoval.

3.3. Žalobca v odvolaní okrem iného argumentoval aj tým, že nevyhnutnou podmienkou aplikácie liberáčného dôvodu podľa § 196 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce je preukázanie skutočností zo strany zamestnávateľa, že vzniku škody nemohol zabrániť. Žalobca poukázal na to, že žalovaný mohol škodu zabrániť stanovením jednoznačného technologického postupu svojich zamestnancov pri odpise čísla z tela býka takým spôsobom, aby bol zamestnanec zabezpečený proti voľnému pohybu býka a proti jeho prípadnému napadnutiu a tiež inštaláciou riadneho bezpečného trvalého osvetlenia priestorov a neumožňovalo by neočakávané zhasnutie svetla. Okresný súd sa touto podmienkou úplnej liberácie zamestnávateľa vôbec nezaoberal a rovnako sa touto odvolacou námietkou absolútne nezaoberal ani krajský súd.

3.4. K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolateľ uviedol, že odvolací súd nesprávne právne posúdil otázku možnej úplnej, či čiastočnej liberácie žalovaného spod zodpovednosti za pracovný úraz. Okresný súd prijal skutkový záver, že dňa 28. decembra 2016 žalovaný prostredníctvom konateľa opakovaným telefonickým hovorom vydal pokyn pre žalobcu ako svojho zamestnanca, aby mu zabezpečil odpis známky z dobytku, ktorý potreboval. Práve na základe tohto zistenia okresný súd konštatoval, že sa v danom prípade jednalo o pracovný úraz. Žalovaný mal pritom vedomosť, že žalobca je v tom čase v stave po požití alkoholických nápojov, čo zhodne potvrdili obe strany konania. Podľa ustálenej súdnej praxe nejde o zavinené porušenie bezpečnostných predpisov, ak pracovník vykonáva určité práce v rozpore s bezpečnostnými predpismi na príkaz svojich nadriadených pracovníkov, teda na príkaz organizácie. Zavinenie je tu vylúčené práve tým, že organizácia na takýto postup práce dala príkaz a z toho dôvodu sa nemôže úplne alebo čiastočne zbaviť zodpovednosti (viď R 11/1976 str. 37, 40). Ak teda žalobca konal pracovný úkon v stave po požití alkoholických nápojov na príkaz a s vedomím zamestnávateľa, ako to uzavrel okresný súd, nemôže sa v zmysle uvedenej súdnej praxe žalovaný zbaviť svojej zodpovednosti, a to ani čiastočne. Okresný súd v rozpore s tým právne uzavrel, že žalovaný sa spod tejto zodpovednosti úplne oslobodil.

3.5. Navrhol, aby rozsudok krajského súdu v napadnutej časti zmenil nasledovne: I. Mení rozsudok okresného súdu tak, že žalovaný ako zamestnávateľ zodpovedá žalobcovi ako zamestnancovi za škodu vzniknutú pri pracovnom úraze z 28. decembra 2016 v rozsahu 100 %. II. Žalobca má voči žalovanému právo na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie v rozsahu 100 %. III. Žalobca má voči žalovanému právo na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. IV. Žalobca má voči žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

4. Žalovaný vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že dovolanie nie je prípustné, preto navrhol, aby dovolací súd dovolanie odmietol a žalovanému priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči žalobcovi v rozsahu 100 %, alternatívne navrhol, aby dovolací súd dovolanie zamietol a priznal mu nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči žalobcovi v rozsahu 100 %.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP) bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je potrebné zamietnuť.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. V danom prípade žalobca vyvodil prípustnosť podaného dovolania aj z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý

proces.

7.1. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP je a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7.2. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

7.3. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Dovolateľ v súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) CSP namietal nedostatky v procese dokazovania a skutkové závery, keď súdy nesprávne a neúplne zistili skutkový stav, nesprávne a neúplne vykonané dôkazy vyhodnotili a tak dospeli k nesprávnym skutkovým zisteniam. V súvislosti s tým namietal i nedostatočné odôvodnenie napadnutého odvolacieho rozhodnutia (nepreskúmateľnosť rozhodnutia), keď rozhodnutie odvolacieho súdu nedalo odpoveď na podstatnú otázku, je rozporné a arbitrárne.

10. Z obsahového hľadiska (§ 124 ods. 1 CSP) bolo jadrom dovolacej argumentácie žalobcu vyjadrenie jeho nespokojnosti s tým, akým spôsobom súdy nižšej inštancie vyhodnotili dôkazy vykonané v priebehu základného konania, a ktoré skutkové tvrdenia vyplývajúce z tohto dokazovania považovali za relevantné vo vzťahu k prijatým právnym záverom, preto dovolací súd v tejto súvislosti považuje za potrebné zdôrazniť, že samotný nesúhlas dovolateľa so skutkovými zisteniami a vyhodnocovanie len vybraných vykonaných dôkazov, bez ohľadu na výsledky vyplývajúce z ostatných vykonaných dôkazov v súhrne, ako i polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu, alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (aj súdu prvej inštancie) z možného aspektu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní vecí formuláciami navodzujúcimi stav zlyhania súdov nižšej inštancie, nielen významovo, ale ani v spojení s okolnosťami prejednávaneho sporu, nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 420 písm. f) CSP.

11. Dovolateľ v dovolaní spochybňuje vykonané dokazovanie a jeho hodnotenie a navodzuje vlastné hodnotenie smerujúce k založeniu svojho názoru na právne posúdenie sporu a úspechu v spore, že žalovaný ako zamestnávateľ zodpovedá žalobcovi ako zamestnancovi za škodu vzniknutú pri pracovnom úraze z 28. decembra 2016 v rozsahu 100 % a tvrdí, že k porušeniu práva na spravodlivý proces došlo nesprávnym právnym posúdením, ako aj nesprávnym vyhodnotením dokazovania, nesprávnym zistením skutkového stavu a tým, že odvolací súd nevzal do úvahy ním namietané skutočnosti. V reakcii na uvedené dovolací súd pripomína, že sporové konanie je konaním, v ktorom vždy proti sebe stoja dve strany, ktorých tvrdenia a záujmy sú v zásade protichodné. Úloha súdu je práve v tom, aby na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru o (ne)pravdivosti tvrdení tej-ktorej strany a prijal právne závery tomu zodpovedajúce. Je teda zrejmé, že jedna strana v spore musí byť vždy tou neúspešnou. Podstata dovolania a jeho dôvodov nemôže byť založená na samotnej skutočnosti neúspechu v konaní a

na argumentáciu, že súdy mali považovať tvrdenia neúspešnej strany za pravdivé a relevantné.

12. Vzhľadom na dovolacie námietky týkajúce sa dokazovania, najvyšší súd akcentuje, že dokazovaním je časť civilného konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky, potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu, a nie účastníkov konania (viď tiež uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/99/2011, 2Cdo/141/2012, 3Cdo/201/2012, 4Cdo/125/2012, 5Cdo/251/2012, 6Cdo/36/2011 a 7Cdo/34/2011).

12.1. Hodnotenie dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej hodnotí vykonané dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Aktuálna procesná právna úprava vychádza zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, vyplývajúcej z ústavného princípu nezávislosti súdov. Táto zásada, vychádzajúca z čl. 15 základných princípov Civilného sporového poriadku a normatívne rozvinutá v § 191 ods. 1 CSP znamená, že záver, ktorý si sudca z vykonaných dôkazov urobí, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu (v podrobnostiach pozri Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, 2016, 1540 s., str. 729).

12.2. Nesprávne, neúplné vyhodnotenie vykonaných dôkazov, ktoré dovolateľ naznačuje v dovolaní, nie je v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu považované za vadu zmätočnosti, ktorá by zakladala prípustnosť dovolania. Uvedenú dovolaciu námietku bez ďalších relevantných skutočností nemožno považovať za tzv. zmätočnosťnú vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu, a to preto, že hodnotenie dôkazov prislúcha zásadne len tomu súdu, ktorý ich vykonal, teda v danom prípade súdu prvej inštancie, pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, ale táto skutočnosť sama osebe prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP nezakladá. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000), ako aj viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (napr. sp. zn. 2Cdo/130/2011, 5Cdo/244/2011, 6Cdo/185/2011 a 7Cdo/38/2012) zastávali názor, že ani prípadná neúplnosť, či nesprávnosť skutkových zistení a skutkových záverov nie je v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaná bez ďalšieho za dôvod zakladajúci tzv. zmätočnosťnú vadu konania. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu týchto judikátov a rozhodnutí nedotkli a treba ich považovať za naďalej aktuálne. Preto nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (viď rozhodnutia sp. zn. 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 8Cdo/187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) posudzoval Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) a nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017, III. ÚS 40/2020).

12.3. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu dovolací súd nie je oprávnený, lebo je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorého prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak tieto vady v súdnej veci dovolací súd nezistil.

13. Z napadnutého rozsudku odvolacieho súdu v spojení s potvrdzovaným rozsudkom súdu prvej inštancie vyplýva, že súdy nižšej inštancie dospeli k záveru, že žaloba žalobcu o určenie miery zodpovednosti žalovaného za škodu pri pracovnom úraze je v celom rozsahu nedôvodná, a preto bola zamietnutá. Súdy nižšej inštancie konštatovali, že v prípade poškodenia zdravia žalobcu sa jedná o

pracovný úraz, keď k tomuto poškodeniu zdravia došlo 28. decembra 2016 v rámci výkonu pracovných povinností na priamy pokyn zamestnávateľa/žalovaného mimo zmluvne dohodnutej pracovnej doby (bližšie pozri body 48. a 49. rozsudku súdu prvej inštancie, body 8., 10. - 13., 20. rozsudku odvolacieho súdu), žalobca bol v čase vzniku pracovného úrazu pod vplyvom alkoholu v stave opitosti (bližšie pozri body 50. a 55. rozsudku súdu prvej inštancie a tam aj uvedené „naviac žalobca pri vstupe do priestorov s hovädzím dobytkom nebol prezlečený v pracovnom odevu...“, body 8., 10., 13., 15. - 17., 20. - 26. rozsudku odvolacieho súdu) a žalovaný ako zamestnávateľ preukázal, že jedinou príčinou, v dôsledku ktorej vzniklo rozsiahle poškodenie zdravia žalobcu, bolo požitie alkoholických nápojov (liberačný dôvod v zmysle § 196 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce), resp. jeho stav „pod vplyvom alkoholu“, v dôsledku ktorého stavu boli u žalobcu zhoršené viaceré vizuálno-motorické, aj úsudkové schopnosti, čím došlo v priamej príčinnej súvislosti k napadnutiu býkom k rozsiahlemu poškodeniu zdravia žalobcu (bližšie pozri body 56. a 58. rozsudku súdu prvej inštancie, body 8., 10., 13. - 26. rozsudku odvolacieho súdu). Z vyššie uvedeného nevyplýva spornosť otázky, ako to tvrdil dovolateľ, či konateľ žalovaného ne/dal bezprostredne pred vznikom pracovného úrazu príkaz žalobcovi aj napriek jeho stavu po požití alkoholických nápojov, vykonávať pracovný úkon odpísania čísla býka (pozri najmä body 20., 48. - 50. rozsudku súdu prvej inštancie a bod 10. rozsudku odvolacieho súdu). Tiež v bode 55. rozsudku súdu prvej inštancie vzhľadom na námietku žalobcu o nesprávnom osvetlení priestorov súd uviedol: (...) o spôsobe osvetlenia mal žalobca dostatočnú vedomosť, že v predchádzajúcom období, pri podobných činnostiach zhasnutie svetla nevnímal ako nedostatočne zabezpečený priestor osvetlením, a že s týmto zhasnutím bolo možné počítať. Aj v tejto súvislosti súd poukazuje na vyššie prezentované závery znalca (bod 55. rozsudku okresného súdu - pozn. dovolacieho súdu), ktoré uvádzajú, že pri požitom množstve alkoholu u žalobcu dochádza jednoznačne k zníženej reakčnej schopnosti, ako aj k podceňovaniu vzniknutej situácie. Súdu prvej inštancie sa javí ako výrazne pravdepodobné to, že v dôsledku práve týchto znížených psychických, ako aj fyzických schopností u žalobcu, došlo k situácii, že sám žalobca dlhším (dlhším ako bežne v stave i bez prítomnosti alkoholu) vyhľadával zviera, ktorého číslo šiel z ušnej známky odpísať, v dôsledku čoho došlo následne k zhasnutiu svetla. Uvedené súd konštatuje aj na základe toho, že žalobca poznal priestor, v ktorom vykonával svoje pracovné povinnosti, a teda samotné zhasnutie, resp. znovu zapnutie svetla na fotobunku nebolo pre neho ničím, s čím nepočítal, resp. čo ho mohlo pri výkone svojich pracovných povinností prekvapiť (s čím sa odvolací súd stotožnil, pozri bod 10. rozsudku odvolacieho súdu). Uvedený záver sa podľa dovolacieho súdu nejaví byť ako otázný a bez dôkazného podkladu, či svojvoľný (arbitrárny), pretože naopak je riadne odôvodnený a komplexný, vyplýva z hodnotenia vykonaného dokazovania z hľadiska pravdivosti a dôležitosti vykonaných dôkazov a v súlade so zásadami formálnej logiky, má vo vykonanom dokazovaní dostatočnú oporu.

13.1. Dovolací súd k dovolacej námietke žalobcu, že súdy nižších inštancií vykonané dokazovanie nesprávne vyhodnotili, ešte poznamenáva, že právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že súdy po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné, alebo že boli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04). Dovolací súd v rozhodovanom spore však nezistil, že by postupom súdov oboch nižších inštancií došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces uvedeným spôsobom, ani že zistenie skutkového stavu by bolo prima facie natoľko chybné (svojvoľné), že by k nemu súd pri rešpektovaní základných zásad hodnotenia vykonaných dôkazov nemohol nikdy dospieť (porovnaj I. ÚS 6/2018), a ani že prijaté právne závery by boli v extrémnom nesúlade s vykonanými skutkovými zisteniami, resp. že by z nich v žiadnej možnej interpretácii súdneho rozhodnutia nevyplývali (porovnaj I. ÚS 243/07).

14. Pokiaľ dovolateľ v dovolaní ďalej vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP opieral o námietku nedostatočného odôvodnenia (nepreskúmateľnosť) rozhodnutia odvolacieho súdu, k uvedenému dovolací súd uvádza, že a keď nepreskúmateľnosť rozhodnutia pre nedostatok jeho riadneho odôvodnenia je takým nesprávnym procesným postupom, ktorý je spôsobilý znemožniť sporovej strane, aby uplatňovala svoje procesné práva v takej miere, že to má za následok porušenie práva na spravodlivý proces, v prejednávanej spore o taký prípad nešlo.

15. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že súdy sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami

vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vetrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

16. Rovnako podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať skutkovej i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej novej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís došiel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

17. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces, a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak je nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

18. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa teda odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 393 CSP, je nepreskúmateľné.

19. K dovolacej námietke týkajúcej sa rozpornosti a nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd vo väzbe na body 14. až 18. tohto rozhodnutia uvádza, že v posudzovanom spore obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Súdy oboch nižších inštancií v odôvodneniach svojich rozhodnutí podrobne popísali obsah podstatných skutkových tvrdení strán a dôkazov vykonaných v konaní, vysvetlili, ako ich skutkové tvrdenia a právne argumenty posúdili, uviedli, z ktorých dôkazov vychádzali a ako ich vyhodnotili, a zároveň citovali ustanovenia, ktoré aplikovali a z ktorých vyvodili svoje právne závery.

19.1. Z obsahu odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, že odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 CSP stotožniac sa s dôvodmi rozsudku súdu prvej inštancie vrátane správnych skutkových a právnych záverov v zmysle § 387 ods. 2 CSP (pozri odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu). Odvolací súd svoje rozhodnutie nezaložil v porovnaní so

súdom prvej inštancie na žiadnych iných, či nových skutkových a právnych záveroch. V dôvodoch rozsudku sa vyjadril k nosnej argumentácii odvolateľa (žalobcu) uplatnenej v odvolaní (rovnako aj v dovolaní) týkajúcej sa vyhodnotenia príčinnej súvislosti medzi požitím alkoholu u žalobcu v čase pracovného úrazu a samotným vznikom úrazového deja a preukázania tejto príčinnej súvislosti v konaní zo strany žalovaného a nesprávnej aplikácie § 196 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce vrátane preukázania skutočnosti zo strany žalovaného ako zamestnávateľa, že vzniku škody nemohol zabrániť, keď v bode 25. odôvodnenia svojho rozsudku odvolací súd uviedol: Z odôvodnenia napadnutého rozsudku možno vyvodit', že prvoinštančný súd sa primerane vyššie formulovanými kritériami zaoberal a posúdil zistené skutočnosti aj z hľadiska objektívnej predvídateľnosti škodného následku. Správne v tomto smere súd prvej inštancie stanovil relevantné javy (skutočnosti), medzi ktorými sa má zisťovať príčinná súvislosť a správne hodnotil mieru závažnosti a súvislosti jednotlivých javov, ak uzavrel, že v okolnostiach súdnej veci žalovaný nemohol škodu zabrániť, pričom z obsahu súdneho spisu a ani z odôvodnenia rozsudku nemožno dosvedčiť tvrdeniu žalobcu v odvolaní, že žalovaný zamestnávateľ trval na tom, aby žalobca v stave po požití alkoholu vykonával odpis čísla z tela býka. V rozpore s uvedeným potom vyznieva tvrdenie dovolateľa, že odvolací súd sa nezaoberal jeho odvolacou námietkou ohľadom aplikácie liberáčného dôvodu podľa § 196 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce a preukázania skutočností zo strany zamestnávateľa, že vzniku škody nemohol zabrániť.

19.2. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu (ktorý v spätosti s potvrdzovaným rozsudkom súdu prvej inštancie vytvára ich organickú, kompletizujúcu jednotu, keďže prvoinštančné a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok, m. m. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09) sa vysporiadaava so všetkými podstatnými odvolacími námietkami žalobcu a ostatnými rozhodujúcimi skutočnosťami. Ak odvolací súd sa stotožňuje s dôvodmi rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie.

19.3. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu v spojení s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie, má podľa názoru dovolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 CSP a § 220 ods. 2 CSP z hľadiska formálnej štruktúry, obsahuje aj zdôvodnenie všetkých pre vec podstatných skutkových a právnych otázok, vykazuje logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania a nemožno ho považovať za nedostatočne odôvodnené, či zjavne arbitrárne (svojvoľné). Dovolací súd nezistil, že by v danej veci išlo o takýto prípad vybočenia z medzi ustanovenia § 393 ods. 2 CSP, ktorým by došlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý proces. Odôvodnenie napadnutého rozsudku zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnení a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj ich všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Argumentácia odvolacieho súdu v spojení s o súdom prvej inštancie je koherentná a ich rozhodnutia sú konzistentné, zvolené premisy aj závery, ku ktorým na ich základe odvolací súd dospel, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť.

19.3.1. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd podrobne zdôvodnil, prečo potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktorým súd žalobu žalobcu o určenie miery zodpovednosti za škodu pri pracovnom úraze voči žalovanému zamietol, keď zhodne so súdom prvej inštancie uzavrel, že právne relevantnou príčinou vzniku škody bola opitosť žalobcu (žalobcom v odvolaní nespochybnená), ktorý bezpochyby porušil svoje povinnosti vyplývajúce mu z pracovnej zmluvy a pravidiel bezpečnosti pri práci (čo sú skutočnosti rozhodné aj pre záver, že žalovaný tak vzniku škody nemohol zabrániť, pozn. dovolacieho súdu, pozri bod 19.1. tohto rozhodnutia), preto je žaloba žalobcu v celom rozsahu nedôvodná. V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, ako vo veci rozhodol súd prvej inštancie, skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská strán sporu k prerokovanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení, a prečo rozhodnutie okresného súdu považuje za vecne správne, k čomu na zdôraznenie jeho správnosti doplnia aj ďalšie dôvody, najmä v reakcii a za účelom vysporiadania sa s podstatnými odvolacími námietkami žalobcu, ktoré napokon boli opakovaním rovnakých skutočností ako v konaní pred súdom prvej inštancie. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu (body 8. až 28.), ako aj odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie (body 1. až 59.), nevyplýva nedostatočnosť, či rozpornosť a nezrozumiteľnosť alebo nepresvedčivosť, ani absencia o skutkových a právnych záveroch,

či taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie dostatočne a náležite neodôvodnil, resp. odôvodnil rozporne, či svojvoľne (arbitrárne), a že pri rozhodovaní nezohľadnil odvolaciu argumentáciu dovolateľa.

20. V reakcii na dovolacie argumenty žalobcu dovolací súd uvádza, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je daný prípad. Žalobca preto neopodstatnene namieta, že odvolací súd mu rozporne a arbitrárne, nedostatočným a nepresvedčivým odôvodnením rozhodnutia znemožnil, aby uskutočňoval svoje procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné, alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05). 20.1. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, IV. ÚS 324/2011) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania (strán sporu) vrátane ich dôvodov a námietok. Samotné odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka na spravodlivé súdne konanie (IV. ÚS 112/05, IV. ÚS 324/2011).

21. Pre úplnosť dovolací súd tiež poznamenáva, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska namietanej zmätočnostnej vady v zmysle § 420 písm. f) CSP, správnosť právnych záverov, ku ktorým oba sudy nižšej inštancie dospeli, nie je relevantná, lebo prípadné nesprávne právne posúdenie prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nezakladá (porovnaj judikáty R 54/2012 a R 24/2017), tento právny záver považuje i ústavný súd za akceptovateľný (I. ÚS 61/2019). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom odvolacieho súdu, ktorý potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne, nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho rozhodnutia (I. ÚS 188/06), čo je v podstate prípad dovolateľa, keďže dovolanie žalobcu v rozhodnom kopíruje jeho odvolaciu argumentáciu založenú na namietaní nesprávnych skutkových zistení a nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. f) a h) CSP).

22. V súvislosti s dovolacími námietkami žalobcu ohľadne postupu súdu prvej inštancie i odvolacieho súdu, keď neprihľadli na výsluchy svedkov, nevyhodnotili rozpory vyplývajúce z jednotlivých dôkazov, vychádzali zo skutkového záveru, že k napadnutiu žalobcu býkom došlo práve v dôsledku jeho neprezečeného odevu, bez jeho zjavného podkladu vo vykonanom dokazovaní, dovolací súd vzhľadom na obsah spisu môže len konštatovať, že žalobca uvedené nedostatky nenamietal v rámci odvolacieho konania vyvolaného jeho odvolaním. Vo všeobecnosti totiž platí, že dovolateľ nemôže opierať svoje dovolanie o procesné skutočnosti, ktoré už mohol a mal uviesť v priebehu odvolacieho konania.

22.1. Z princípu racionálneho, efektívneho a inštančného súdneho konania o dovolaní vyplýva, že dovolateľ musí uplatniť celú argumentáciu, ktorú považuje za významnú, rovnako ako všetky dovolacie návrhy už v odvolacom konaní. Úlohou dovolacieho súdu je potom posúdiť, či tieto argumenty a návrhy odvolací súd riadne preskúmal, a či k nim zaujal správny právny záver. Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok nemôže predstavovať nástroj na obchádzanie (hoci aj neúmyselné) povinností vyčerpania riadnych opravných prostriedkov na ochranu subjektívnych práv dovolateľa, a to nielen formálne, ale aj materiálne, teda vecne (argumentačne), čo znamená, že dovolateľ môže v mimoriadnom opravnom prostriedku (úspešne) argumentovať len takými dôvodmi, ktoré namietal už v rámci riadneho opravného prostriedku, a ktoré boli meritórne posudzované odvolacím súdom v jeho neprospech (R 73/2019).

22.2. Ak potom žalobca dovolacie námietky neuplatnil v odvolacom konaní v rámci ochrany svojich práv, nemôže ich dovolací súd posudzovať pre nedostatok svojej právomoci (§ 419 CSP a contrario), lebo inak by fakticky preskúmaval rozsudok súdu prvej inštancie, prípadne jeho procesný postup v konaní namiesto odvolacieho súdu, ktorý však na to nedostal príležitosť (obdobne tiež sp. zn. 7Cdo/161/2019, 4Cdo/122/2020, 4Cdo/40/2019, 8Cdo/140/2018, 8Cdo/157/2018). Preto dovolací súd

na uvedené námietky v súvislosti s vadou zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP neprihliadol.

23. Zhrnúc vyššie uvedené dovolací súd uzavrel, že sudy nižších inštancií správne v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov vykonané dôkazy vyhodnotili jednotlivo a v ich vzájomnej súvislosti (§ 191 ods. 1 CSP), ako aj náležite rozhodnutie odôvodnili v súlade s § 393 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP, preto žalobca neopodstatnene namietal, že konanie pred odvolacím súdom bolo postihnuté zmätočnosťou vadou vyplývajúcou z § 420 písm. f) CSP. Dovolací súd preto dovolanie žalobcu v tejto časti ako nedôvodné v zmysle § 448 CSP zamietol.

24. Žalobca prípustnosť podaného dovolania vyvodil aj z nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

24.1. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

24.2. Pre všetky tri procesné situácie, v ktorých § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zadefinuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková), ktorá musí mať zreteľné charakteristické znaky. Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. V prípade dovolania podaného v zmysle tohto ustanovenia je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, o ktorú z možností uvedených v § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP ide, teda z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania (porovnaj napríklad sp. zn. 1Cdo/126/2017, 2Cdo/225/2016, 3Cdo/235/2016, 4Cdo/89/2017, 5Cdo/12/2017, 7Cdo/20/2017, 8Cdo/73/2017).

24.3. Ak dovolací súd má riešiť právnu otázku, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od rozhodovacej praxe najvyššieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP), tak v zmysle vyššie citovaných zákonných ustanovení je povinnosťou dovolateľa ako procesnej strany a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom, uviesť ako ju riešil odvolací súd a b) uviesť ako mala byť táto otázka správne riešená (viď uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/146/2017 z 22. februára 2018), c) uviesť rozhodnutia odvolacieho súdu, od ktorých sa mal odvolací súd odkloniť.

25. Pred posúdením samotného „vyriešenia právnej otázky“ (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP) dovolací súd zdôrazňuje, že správnosť súdmi riešených skutkových otázok nemôže byť v dovolacom konaní podrobená meritórnemu prieskumu, lebo dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP); skutková okolnosť (t. j. skutková otázka, resp. riešenie skutkovej otázky) z hľadiska § 421 ods. 1 CSP je irelevantná.

25.1. Riešenie skutkovej otázky (quaestio facti) je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky (quaestio iuris) prebieha v procese právneho posudzovania veci, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, jej aplikácie na podklade skutkových zistení (napr. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/218/2017, 3Cdo/150/2017, 4Cdo/7/2018, 4Cdo/32/2018, 7Cdo/99/2018).

25.2. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP musí byť procesnou stranou vymedzená v dovolaní jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania. V prípade absencie náležitého vymedzenia právnej otázky najvyšší súd nemôže pristúpiť k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili/neriešili prvoinštančný a odvolací súd.

26. Dovolací súd sa preto najskôr zaoberal tým, či sú splnené tieto predpoklady prípustnosti dovolania, a to najmä z hľadiska, či žalobca v podanom dovolaní vôbec nastolil právnu otázku, resp. ním nastolené právne otázky sú také otázky, od vyriešenia ktorých záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu.

27. Žalobca v súvislosti s uvádzaným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP ako právnu

otázku nastolil otázku možnosti úplnej, či čiastočnej liberácie žalovaného spod zodpovednosti za pracovný úraz, k čomu dovolací súd uvádza, že takto dovolateľom formulovaná otázka súvisí s obstarávaním skutkových poznatkov v procese dokazovania a posúdenia skutkového stavu, navyše ide o hypotetickú otázku, keď sám dovolateľ len polemizuje o možnej úplnej alebo čiastočnej liberácii žalovaného.

28. Dovolateľ odôvodňoval odklon s poukazom na rozhodnutie najvyššieho súdu R 11/1976.

28.1. V rozhodnutí najvyššieho súdu R 11/1976, od ktorého sa mal odvolací súd odkloniť, najvyšší súd k uplatňovaniu ustanovení Zákonníka práce o zodpovednosti organizácie za škodu pri pracovných úrazoch a chorobách z povolania, konkrétne k zbaveniu sa zodpovednosti organizácie za škodu, uviedol: O zavinené porušenie bezpečnostných predpisov nepôjde vtedy, ak pracovník vykonáva určité práce (spravidla údržbárske) v rozpore s bezpečnostnými predpismi na príkaz svojich nadriadených pracovníkov, teda na príkaz organizácie. Zavinenie je tu vylúčené práve tým, že organizácia k takémuto postupu práce dala príkaz a z tohto dôvodu sa nemôže úplne alebo čiastočne zbaviť zodpovednosti. Ani v prípade, že pracovník splní pokyn, ktorý je v rozpore s právnymi predpismi, keď konal práce, ktoré bol oprávnený odmietnuť (§ 80 ods. 1 Zákonníka práce), nemôže sa organizácia zbaviť zodpovednosti. Vo veci sp. zn. 7C/708/72 okresného súdu v Liberci pracovník utrpel vážny úraz popálením pri čistení roštu kotla „zospodu“. Podľa bezpečnostných predpisov v prípade, že sa upchá rošt kotla a musí byť vyčistený, je nutné počkať, až kotol vyhasne. V záujme nerušenej prevádzky však organizácia trpela, aby rošt kotla bol čistený za chodu, a stalo sa tak i v prejednávanej veci. Poškodený sám bol vyučený kurič (topič) a bol riadne vyškolený. Nebolo však preukázané, že by si bol žalobca takto počínal na príkaz svojich nadriadených. Výsledky dokazovania potvrdili len to, že organizácia o takomto spôsobe čistenia roštu vedela a trpela ho. Bol tu tak dôvod k čiastočnému zbaveniu sa zodpovednosti organizácie podľa ustanovenia § 191 ods. 2 písm. a) Zákonníka práce, pretože zavinené porušenie bezpečnostného predpisu bolo len jednou z príčin úrazu; ďalšou príčinou úrazu bolo, že organizácia takého konania trpela. Uvedené rozhodnutie R 11/1976 rezultuje z celkom inej skutkovej situácie a iných skutkových záverov ako v prejednávanom spore.

28.2. Je tak zjavné, že dovolateľom uvádzané rozhodnutie je navyše aj nesúvisiace, nakoľko posudzuje inú skutkovú situáciu a vo väzbe na uvedené vyjadrený právny záver.

29. Dovolací súd pre úplnosť tiež uvádza, že pokiaľ dovolateľ svojím tvrdením, že súd prvej inštancie, aj odvolací súd si neujasnili skutkové okolnosti podstatné pre ich rozhodnutie, mienil dôvodiť odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, potom z uvedeného je zrejmé, že dovolateľ v tomto smere namieta skutkový základ rozhodnutia odvolacieho súdu (aj súdu prvej inštancie). Dovolateľ tak nesprávne právne posúdenie veci odôvodňuje neujasnením skutkových zistení, ku ktorým dospeli súdy nižších inštancií, čo nie je a nemôže byť relevantné z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a) CSP a posúdenia prípadného odklonu odvolacieho súdu. Polemika dovolateľa s právnymi závermi odvolacieho súdu, či vyhodnotením skutkového stavu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd skutkovo a právne pristupoval k riešeniu sporu, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a) CSP (porovnaj sp. zn. 1Cdo/36/2017, 2Cdo/5/2017, 3Cdo/74/2017, 4Cdo/95/2017, 5Cdo/87/2017). V tejto časti preto nemožno dovolanie žalobcu považovať za procesne prípustné.

30. Dovolací súd konštatuje, že dovolanie žalobcu v časti namietajúcej vadu podľa § 420 písm. f) CSP je síce prípustné, ale nie je dôvodné a ohľadom namietajúceho nesprávneho právneho posúdenia veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP je neprípustné, pretože dovolacie dôvody neboli vymedzené spôsobom uvedeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dovolanie ako celok zamietol (§ 448 CSP).

31. Dovolací súd žalovanému ako úspešnému v dovolacom konaní priznal podľa § 453 ods. 1 s použitím § 255 ods. 1 CSP voči neúspešnému žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

32. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.